

«ПРОБЛЕМАЛЫҚ КРЕДИТТЕР ҚОРЫ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

*АҚ Директорлар
кеңесінің шешімімен
27.06.2023ж.
БЕКІТІЛГЕН
№7 хаттама*

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ СТАНДАРТТАР

Алматы қаласы, 2023 жыл

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар (бұдан әрі – Стандарттар) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабына сәйкес әзірленді және қоғамдық қатынастардың оқшауланған саласы үшін «Проблемалық кредиттер қоры» АҚ-да (бұдан әрі – Қор) сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған ұсынымдар жүйесін белгілеуге арналған.

2. Стандарттардың міндеттері мыналар болып табылады:

1) Қор қызметкерлерінің лауазымдық міндеттерін жүзеге асыру кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мінез-құлқын және жауапкершілігін қалыптастыру;

2) сыбайлас жемқорлық көріністерін уақтылы анықтау және жағымсыз салдардың алдын алу.

3. Стандарттардың принциптері мыналар болып табылады:

1) заңдылық;

2) транспаренттілік;

3) әдептілік;

4) жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін сақтау және оларды сыбайлас жемқорлық көріністерінен қорғау;

5) мүдделер қақтығысына жол бермеу.

4. Стандарттар Қор қызметкерлері үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы мінез-құлықты сақтауға және сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алуға бағытталған ұсынымдарды айқындайды.

5. Стандарттардың негізінде:

1) сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартта қозғалатын салада жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін жүзеге асыру;

2) өз құзыреті шегінде басқарушылық және өзге де шешімдерді әзірлеу және қабылдау;

3) Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің, Қордың ішкі құжаттарының жобаларын дайындау;

4) тіршіліктің тиісті саласының ерекшелігіне байланысты өзге де қоғамдық маңызы бар қарым-қатынастар кезінде сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу тұрғысынан лауазымдық міндеттерді орындау бойынша тікелей іс-әрекеттер бар.

2-тарау. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер

6. Қор қызметкерлерінің өз өкілеттіктерін жеке, топтық және өзге де қызметтік емес мүдделерде пайдалануға әкеп соғуы мүмкін іс-әрекеттер жасауына жол бермеу мақсатында мыналар ұсынылады:

1) Қазақстан Республикасының Конституциясын, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасын және басқа да нормативтік құқықтық актілерін мүлтіксіз сақтау;

2) адал, әділ, қарапайым болу, жеке тұлғалармен, заңды тұлғалардың өкілдерімен және әріптестерімен қарым-қатынаста жалпы қабылданған моральдық-этикалық нормаларды сақтау, сыпайылық пен әдептілік таныту;

3) жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қозғайтын шешімдер қабылдаудың ашықтығын қамтамасыз ету;

4) өзінің іс-әрекетімен және мінез-құлқымен қоғам тарапынан сынға қалуға себеп жасамау, сын үшін қудалауға жол бермеу, кемшіліктерді жою және өз қызметін жақсарту үшін конструктивті сынды пайдалану;

5) шындыққа сәйкес келмейтін мәліметтерді таратпау;

6) заңда тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылық көзделген теріс қылықтар мен өзге де құқық бұзушылықтар жасауға жол бермеу;

7) шешімдер дайындау және қабылдау кезінде жеке және заңды тұлғаларға құқыққа сыйымсыз артықшылық бермеу;

8) келесі жағадайларда шешім қабылдамауға, бақылауды жүзеге асырмауға, қызметтік тергеп-тексерулер жүргізбеуге және оған қатысты жауапкершілік шарасын айқындамауға:

өз-өздеріне, өзінің жақын туыстарын, жұбайын (зайыбын) немесе жекжаттарын іссапарға жіберу немесе оларға демалыс беру туралы шешімдерді қоспағанда;

олар, олардың жақын туыстары, жұбайы (зайыбы) немесе жекжаттары табыстың кез келген түрін алатын жеке және заңды тұлғаларға;

олардың жақын туыстары, жұбайы (зайыбы) немесе жекжаттары қызмет өткеретін (жұмыс істейтін) заңды тұлғаларға;

9) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға жол бермеу, сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұру, олар кімнен шықса да оның кез келген көріністеріне төзбеу;

10) өтініштерді объективті, құзыретті, бюрократиясыз, әуре-сарсаңсыз қарау және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мерзімдерде қажетті шаралар қолдану;

11) әріптестеріне өзара қарым-қатынастардың белгіленген тәртібін бұзатын, олардың әділ қызметтік шешім қабылдауына ықпал етуі мүмкін заңсыз өтініштермен жүгінуден бас тарту;

12) басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға көндірмеу және көтермелемеу;

13) өзінің қызметтік міндеттерін атқарғаны үшін сыйлықтар мен қызметтік емес қызметтерді қабылдамау;

14) көрсетілген тұлғалардың лауазымдық өкілеттіктерін пайдалана отырып, мүліктік пайда, игілік немесе артықшылық алу үшін ресми тұлғаларға қызметтік емес қызметтер көрсетпеу;

15) мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтарды алу немесе алу мақсатында ресми таратылуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдаланбау;

16) жеке және заңды тұлғалардың заңнамада көзделген ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету, оны кешіктірмеу, дұрыс және толық ақпарат беру;

17) жеке немесе заңды тұлғалардан осы тұлғалардың беруі заңнамада көзделмеген ақпаратты талап етпеу;

18) жеке немесе заңды тұлғаларға олардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыруға кедергі жасамау;

19) егер ол жақын туыстық және тән қатынастардағы адамдардың тікелей бағыныстылығымен немесе бақылауында болуымен байланысты болса, лауазымға тағайындалудан бас тарту;

20) басшылыққа қатысты жеке адалдық, олардың лауазымдық мүмкіндіктері есебінен пайда мен артықшылықтар алуға ұмтылу көріністеріне жол бермеу;

21) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылда белсенділік таныту;

22) үшінші тұлғалардың мүдделерін білдіруден немесе лоббилеуден, сол сияқты олардың атынан іс-әрекеттер жасаудан қалыс қалу;

23) лауазымдық міндеттерді орындаудың бейтараптығы мен объективтілігіне әсер етуі мүмкін қаржылық және іскерлік өзара қарым-қатынастардан аулақ болу;

24) қызметтік кабинетте грамоталарды, алғыс хаттарды, дипломдарды және жеке еңбегі мен жетістіктерінің басқа да куәліктерін орналастыру кезінде қарапайымдылық шамасын сақтауға міндетті;

25) мұндай айыптау анықталған күннен бастап бір ай мерзімде оларды сыбайлас жемқорлық көріністерінде негізсіз жария түрде айыптаған жағдайда оны теріске шығару жөнінде, оның ішінде сот тәртібімен шаралар қолдану;

26) тікелей басшыға мүдделер қақтығысының туындауы, лауазымдық міндеттерін орындау кезінде жеке мүдделілік, сыбайлас жемқорлық әрекетіне көндіру және сыйлықтар алу жөнінде баяндау;

27) жеке және өзіншіл мүдделерді басшылыққа алмау;

28) әріптестеріне, басшыларына және өзге де лауазымды адамдарға сыйлықтар бермеу және лауазымдық өкілеттіктерін пайдалана отырып, мүліктік пайда, игілік немесе артықшылық алу үшін қызметтік емес қызметтер көрсетпеу;

29) әріптестерінен жоғары құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеттің сақталуын қолдау және талап ету;

30) мүдделер қақтығысының, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың туындау себептері мен жағдайларын және олардың салдарын жою жөнінде тұрақты негізде шаралар қабылдау;

31) табыс алуға байланысты кәсіпкерлік және өзге де қызметті жүзеге асыруда біреуге жәрдем көрсетуден қалыс қалу.

7. Өз құзыреті шеңберінде басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау кезінде мыналар ұсынылады:

1) әріптестер мен басшыларға өзара қарым-қатынастардың белгіленген тәртібін бұзатын, олардың әділ қызметтік шешім қабылдауына ықпал етуі мүмкін заңсыз өтініштермен жүгінуден бас тарту;

2) жетекшілік ететін құрылымдық бөлімшеге Басқарма мүшесіне белгілі болған сыбайлас жемқорлық фактілері туралы, сондай-ақ құжаттарды немесе кешіктірілген құжатты жеделдетіп қарағаны үшін қандай да бір пайда алуға итермелеу туралы баяндау;

3) орындау үшін алынған өкімнің заңдылығына күмәні жөнінде тікелей басшыға жазбаша нысанда хабарлау;

4) егер тікелей басшының өзі мүдделер қақтығысына тартылса, жоғары тұрған басшылыққа жүгіну;

5) үшінші тұлғалардың мүдделерін білдіруден немесе лоббилеуден, сол сияқты олардың атынан іс-әрекеттер жасаудан аулақ болу.

3-тарау. Сыйлықтар

8. Ешбір жағдайда Қор қызметкерінің сыйлық алуы/беруі қызметкердің немесе тұтастай Қордың беделіне теріс әсер етуі мүмкін жасырын сыйақы болып табылмауы тиіс.

9. Қор қызметкерлеріне мыналар ұсынылады:

1) өзіне, өзінің жұбайына (зайыбына), жақын туысына Қордың клиенті/контрагенті, осындай қызметкердің қордағы лауазымдық және функционалдық міндеттеріне байланысты қандай да бір іс-әрекет (әрекетсіздік) жасауына байланысты өзге де үшінші тұлғалар берген сыйлықтарды қабылдамау;

2) сыйлықтар ұсынуды сұрамау немесе мәжбүрlemeу.

10. Қордың, оның қызметкерлерінің атынан үшінші тұлғаларға валютаның нысанына (қолма-қол/ қолма-қол емес) және түріне қарамастан ақша түріндегі сыйлықтар жасалуына жол берілмейді.

11. Қор қызметкерлері осы бапта көзделген шектеулерді ескере отырып, мынадай іскерлік сыйлықтарды (жарнамалық, имидждік сипаттағы) қабылдауға/беруге құқылы:

1) семинарлар, презентациялар және өзге де іскерлік/корпоративтік іс-шараларды өткізуге байланысты;

2) презентацияға арналған, құттықтау хаттары, құрмет белгілері, грамоталар немесе Қордың не басқа заңды тұлғаның кәдесый өнімі, т. б;

3) Қор, Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі өткізетін іс-шараларға қатысқаны үшін алынған марапаттар, жүлделер.

4-тарау. Тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді сатып алуды жүргізу

12. Тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алуды жүзеге асыру кезінде мыналар ұсынылады:

1) тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алу мақсаттары үшін көзделген ақшаны оңтайлы және тиімді жұмсау;

2) заңнамада және сатып алуды регламенттейтін нормативтік құжаттарда көзделген жағдайларды қоспағанда, әлеуетті өнім берушілерге сатып алуды жүргізу рәсіміне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беру;

3) әлеуетті өнім берушілер арасында адал бәсекелестікті қолдау;

4) сатып алу процесінің ашықтығы мен әділдігіне ықпал ету;

5) сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу;

6) Қор қызметкерлерінің өнім берушіні таңдау туралы шешім қабылдауға құқығы бар немесе өткізілетін сатып алудың бастамашылары немесе ұйымдастырушылары болып табылатын жақын туыстарының, жұбайының (зайыбының) немесе жекжаттарының (ерлі-зайыптылардың туыстары) өткізілетін сатып алуларға қатысуына жол бермеу;

7) атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және Борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізілген, сондай-ақ Мемлекеттік сатып алуға жосықсыз қатысушылардың тізіліміне енгізілген әлеуетті өнім беруші және/немесе ол тартатын қосалқы мердігер (бірлесіп орындаушы) ретінде қатысуына жол бермеу.

5-тарау. Кадрларды іріктеу, орналастыру және персоналды басқару

13. Кадрларды іріктеу, орналастыру және персоналды басқару кезінде құрылымдық бөлімшелердің басшыларына мыналар ұсынылады:

1) кадрларды туыстық, жерлестік және жеке адалдық белгілері бойынша іріктеу және орналастыру жағдайларына жол бермеу, меритократия принциптерінің сақталуын қамтамасыз ету;

2) Қазақстан Республикасының қолданыстағы еңбек заңнамасының талаптарын сақтау;

3) Қорға жұмысқа қабылдау кезінде қызметкерге жүктелетін негізгі міндеттерді, салынған тыйымдар мен шектеулерді түсіндіру;

4) қызметкерлердің дербес деректері туралы мәліметтерді негізсіз беруге жол бермеу;

5) Қордың лауазымға тағайындалатын лауазымды тұлғаларынан қандай да бір жеке сипаттағы қызметтер көрсетуді талап етпеу және оларға өтініш жасамау;

6) қызметкерлердің қызметтік өкілеттіктерінің міндеттері мен көлемін нақты және дәл айқындау;

7) жұмыскерлер арасында еңбек жүктемесінің біркелкі бөлінбеуіне жол бермеу;

8) анық орындалмайтын немесе олардың лауазымдық міндеттерінен тыс, сондай-ақ заңнамаға қайшы келетін өкімдер бермеу;

9) қызметтен тыс сипаттағы мәселелерді шешу кезінде қарамағындағылардың қызметіне ықпал ету үшін қызметтік жағдайды пайдаланбау;

10) қарамағындағыларды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға мәжбүрлемеу;

11) қарамағындағылар мен басқа да адамдар тарапынан Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасы нормаларының бұзылуы фактілеріне жол бермеу және оның жолын кесу;

12) лауазымдық міндеттерін орындау барысында бір бөлімше қызметкерлері арасында туындаған мүдделер қақтығысын реттеу бойынша дер кезінде түбегейлі шаралар қабылдау;

13) сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша түбегейлі шаралар қабылдау;

14) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды жою, оның ішінде қарамағындағылармен бірге жою;

15) лауазымы жоғары немесе лауазымы төмен тұлғамен немесе жұмыс бойынша өзге тәуелділігі бар тұлғамен ақшалай немесе өзге де мүліктік сипаттағы құмар ойындарға қатыспау;

16) қызметтік емес немесе жеке тапсырмаларды орындау үшін қарамағындағыларды тартуға жол бермеу.